

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 1

1 maximumscore 1

loqueris is een persoonsvorm/werkwoord, maar wordt in de vertaling met een bepaling / als 'met je woorden' / met een zelfstandig naamwoord weergegeven.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Opmerking

Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.

2 maximumscore 1

polysyndeton

3 maximumscore 2

twee van de volgende antwoorden:

- zich onderdanig gedragen tegenover een superieur
- treuren om het overlijden van een dierbare / emoties tonen
- gevoelig zijn voor roddelpraat / belang hechten aan reputatie

Of woorden van overeenkomstige strekking.

4 maximumscore 1

De kritiek zou terecht zijn geweest, als Seneca zich als sapiens zou hebben voorgedaan / als Seneca zijn fouten niet wilde verbeteren.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

5 maximumscore 1

Cur arbores nihil praeter umbram daturae conseruntur? (regel 8)

6 maximumscore 1

Het houdt in dat Seneca (dagelijks) werkt aan de verbetering van zijn gebreken (en daar al enig resultaat mee heeft geboekt). / Het houdt in dat Seneca al enig resultaat heeft geboekt met de verbetering van zijn gebreken (waar hij dagelijks aan werkt).

Of woorden van overeenkomstige strekking.

7 maximumscore 1

podagrae (meae) (regel 20)

8 maximumscore 1

fortius (regel 2)

Vraag	Antwoord	Scores
9	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. ne perveniam quidem (regel 20) • b. (virtutem adorem et ex) intervallo ingenti (reptabundus sequar) (regel 32-33) 	<p>1</p> <p>1</p>
<p><i>Opmerking</i> <i>Niet fout rekenen wanneer bij b. als antwoord is gegeven '(vitam) non quam ago sed quam agendam scio (regel 31-32)'.</i></p>		
10	<p>maximumscore 1</p> <p>op de boosaardigheid om Seneca/filosofen ervan te beschuldigen dat hij/zij niet leeft/leven in overeenstemming met zijn/hun eigen voorschriften Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
11	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. In regel 18 worden met optimis wijze mensen bedoeld • b. In regel 30 wordt met optimis het stoïsche ideaal / de virtus bedoeld <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
12	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. quo vos (necatis) vertoont parallellie met quo alios (spargitis) / Zowel voor als achter vos necatis staat een persoonsvorm met een lijdend voorwerp (alios spargitis en me inpediet) • b. Wie een ander kwaad doet, maakt ook zichzelf slechter / Het ligt voor de hand dat niet alleen anderen door het gif/virus worden aangetast, maar dat ook de verspreiders (vos) van het gif/virus zelf worden aangetast <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
13	<p>maximumscore 1</p> <p>Als mensen al kritiek hebben op de moreel meest hoogstaande mannen / op Rutilius en Cato, dan zullen ze zeker kritiek hebben op mij (omdat ik veel minder hoogstaand ben). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
14	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • In de regels 34-35 suggereert Seneca dat de criticasters toch nooit tevreden zijn, hoe arm men ook is • In de regels 5-15 is geen sprake van armoede, maar van (excessieve) rijkdom (van Seneca) <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Tekst 2

15 maximumscore 2

- In de geciteerde zin wordt de schoonheid van de stad Syracuse tegenover het tirannieke bewind (van Dionysius) / slavernij geplaatst 1
 - In de regels 5-7 (summam t/m iniustum) worden positieve eigenschappen van Dionysius tegenover een slecht karakter geplaatst 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

16 maximumscore 1

(etsi id quidem) alius alio modo tradidit (regel 10-11)

17 maximumscore 2

- De strekking van de regels 6-8 is dat Dionysius zeer ongelukkig was, omdat hij onrechtvaardig/kwaadaardig was (en dat is geen deugd) 1
 - De boodschap van de Tusculanae disputationes is dat deugd voldoende is om gelukkig te zijn 1
- Of woorden van overeenkomstige strekking.

18 maximumscore 2

aequalium (regel 11)

propinquorum (regel 12)

adulescentes (regel 13)

indien drie antwoorden juist zijn 2

indien twee antwoorden juist zijn 1

indien één of geen antwoord juist is 0

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer in plaats van 'adulescentes (regel 13)' als antwoord is gegeven 'quosdam (regel 12)'.

19 maximumscore 2

- a. (eudem tamen) maleficum natura et iniustum (regel 6-7) 1
- b. (stamde) uit een adellijke familie 1

Opmerking

Niet fout rekenen wanneer bij a. alleen als antwoord is gegeven 'maleficum natura (regel 6)'.

20 maximumscore 1

Hij had zichzelf als het ware in een kerker/gevangenis opgesloten.

Of woorden van overeenkomstige strekking.

Vraag	Antwoord	Scores
21	<p>maximumscore 1</p> <p>Met ipsis benadrukt Cicero dat Dionysius zelfs zijn eigen dochters niet meer vertrouwde (om zich door hen met een mes te laten knippen en scheren). Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	
22	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het imperfectum / tondebant geeft een niet-afgesloten handeling / een situatie uit het verleden aan: de meisjes hadden de gewoonte het haar van hun vader te knippen • Het perfectum / removit geeft een afgesloten/eenmalige handeling aan: hij nam het scheermes weg <p>Of woorden van overeenkomstige strekking.</p>	<p>1</p> <p>1</p>
23	<p>maximumscore 1</p> <p>Zijn vriendjes worden (in de regels 12-13) genoemd als een van de groepen die hij niet vertrouwt. Toch geeft hij aan een van die jongens zijn zwaard in bewaring. Of woorden van overeenkomstige strekking.</p> <p><i>Opmerking</i> <i>Alleen een scorepunt toekennen wanneer beide onderdelen van het antwoord juist zijn.</i></p>	
24	<p>maximumscore 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • a. (quidam) familiaris (regel 30) • b. adulescentulo (regel 29) 	<p>1</p> <p>1</p>
25	<p>maximumscore 2</p> <p>twee van de volgende antwoorden:</p> <ul style="list-style-type: none"> – distrahuntur (regel 34) – impotentium (regel 35) – sis (regel 35) 	

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Algemeen

26 maximumscore 1

Een stoïcijn beschouwt gemoedsaandoeningen, tegenslagen en dergelijke als indifferentia/onbelangrijk en heeft daardoor een gelukkiger leven. Of woorden van overeenkomstige strekking.

4.2 Beoordelingsmodel voor de vertaling

Opmerking vooraf

Niet fout rekenen wanneer cum + plusquamperfectum als 'nadat' met o.v.t. is vertaald.

Kolon 27

27 maximumscore 1

Dionysius, (kolon 28 en 29) navigabat Syracusas.
Dionysius voer naar Syracuse

Kolon 28

28 maximumscore 2

de quo ante dixi,
over wie ik eerder heb gesproken

quo niet vertaald met Dionysius als antecedent 0

ante niet vertaald als bijwoord 0

Kolon 29

29 maximumscore 2

cum fanum Proserpinae Locris expilavisset,
toen/nadat hij de tempel van Proserpina in Locri had
leeggeplunderd/beroofd

Niet fout rekenen: **cum** omdat

toen hij voor Proserpina de tempel in Locri had leeggeplunderd 0

cum hoewel 1

cum niet vertaald als voegwoord 0

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 30		
30	maximumscore 1 Isque, (kolon 31) ridens inquit (En) hij zei lachend	
	inquit hij zegt	0
Kolon 31		
31	maximumscore 2 cum secundissimo vento cursum teneret, omdat/toen hij met zeer gunstige wind koers hield / op koers bleef	
	cum nadat	1
	cum hoewel	0
	cum niet vertaald als voegwoord	0
	secundissimus niet vertaald als superlativus	1
	secundus elke andere betekenis dan 'gunstig' of een synoniem daarvan	0
Kolon 32		
32	maximumscore 1 Videtisne, amici, Zien jullie, vrienden	
Kolon 33		
33	maximumscore 2 quam bona a deis immortalibus navigatio sacrilegis detur? wat (voor) een goede zeereis door de onsterfelijke goden wordt gegeven aan heiligschenners	
	quam dat	1
	quam elke andere betekenis dan 'wat (voor) een / dat' of een synoniem daarvan	0
Kolon 34		
34	maximumscore 2 Atque homo acutus (kolon 35) in eadem sententia perseverabat. En de scherpzinnige/intelligente man/Dionysius bleef bij / volhardde in dezelfde opvatting. / En de man / Dionysius bleef scherpzinnig bij / volhardde scherpzinnig in dezelfde opvatting. / En als scherpzinnig man bleef de man / Dionysius bij / volhardde de man / Dionysius in dezelfde opvatting.	

Vraag	Antwoord	Scores
Kolon 35		
35	maximumscore 2 cum bene planeque percepisset, omdat/toen/nadat hij dat goed en duidelijk had begrepen	
	cum hoewel	0
	cum niet vertaald als voegwoord	0
	percipio elke andere betekenis dan ‘begrijpen’ of een synoniem daarvan	0
Kolon 36		
36	maximumscore 2 Qui, cum ad Peloponnesum classem appulisset Toen/Nadat hij/deze de vloot had doen landen/aanleggen bij / had gebracht naar de Peloponnesus	
	Niet fout rekenen: cum omdat	
	Qui Wie?	0
	cum hoewel	1
	cum niet vertaald als voegwoord	0
Kolon 37		
37	maximumscore 2 et in fanum venisset Iovis Olympii, en in/naar de tempel van de Olympische Jupiter / van Jupiter in Olympia was gekomen	
Kolon 38		
38	maximumscore 2 aureum ei detraxit amiculum grandi pondere, nam hij hem de/zijn gouden mantel van groot gewicht / de/zijn loodzware gouden mantel af	
	Niet fout rekenen: ei amiculum zijn mantel	
Kolon 39		
39	maximumscore 2 quo Iovem ornarat e manubiis Carthaginiensium tyrannus Gelo; waarmee de tiran Gelo Jupiter had versierd uit de opbrengst van de buit die hij behaald had op de Carthagers	
	Niet fout rekenen: orno eren	
	quo niet vertaald met amiculum als antecedent	0

Vraag	Antwoord	Scores
40	<p>Kolon 40 maximumscore 2 atque in eo etiam cavillatus est en hij zei zelfs spottend over hem / daarover</p>	
41	<p>Kolon 41 maximumscore 2 aestate grave esse aureum amiculum, dat een gouden mantel in de zomer zwaar was/is</p>	
42	<p>Kolon 42 maximumscore 1 hieme frigidum; (en/maar) in de winter koud (was/is)</p>	
43	<p>Kolon 43 maximumscore 2 eique laneum pallium iniecit, (en) hij wierp hem een wollen mantel om</p>	
	<p>Niet fout rekenen: inicio leggen op / omdoen/aandoen</p>	
44	<p>Kolon 44 maximumscore 2 cum id esse ad omne anni tempus diceret. terwijl hij zei dat deze/dit geschikt was voor elke tijd van het jaar</p>	
	<p>Niet fout rekenen: cum toen/omdat</p>	
	<p>cum hoewel</p>	0
	<p>cum niet vertaald als voegwoord</p>	0
45	<p>Kolon 45 maximumscore 2 Idemque Aesculapii Epidauri barbam auream demi iussit; (En) ook beval hij de gouden baard van Aesculapius in Epidaurus af te nemen / te verwijderen / dat de gouden baard van Aesculapius in Epidaurus werd afgenomen/verwijderd</p>	
46	<p>Kolon 46 maximumscore 2 neque enim convenire barbatum esse filium, hij zei immers / want hij zei dat het niet paste dat de zoon een baard had / bebaard was</p>	

Vraag	Antwoord	Scores
47	<p>Kolon 47 maximumscore 2 cum in omnibus fanis pater imberbis esset. terwijl in alle tempels de/zijn vader zonder baard / baardeloos was</p> <p>cum niet vertaald als voegwoord</p>	0

Bronvermeldingen

tekst 1	Seneca, De vita beata 17-18
tekst 2	Cicero, Tusculanae disputationes 5.57-60
tekst 3	Cicero, De natura deorum 3.83